

Obsah

Moje dětství, čtyři knihy a láska ze snu	7
Dvě trvalky na stejném místě a začátek ráje	10
Biologická rovnováha a život v zahradě	14
Naše jezírko	18
Fotografování	21
Rostliny – víc než jen zelené kamarádky	27
Kombinování a opakování květin	33
Jaro	39
Léto	50
Podzim	57
Zima	62
Čtyři světové strany a čtvero posezení	67
Osm + osm pohledů z našeho dvorku	69
Závěr knihy – očima motýla	86

Moje dětství, čtyři knihy a láska ze snu

Práce na zahradě mě bavila už od malička – od doby, kdy mě přestaly zajímat panenky. To už je dávno. Sestry většinou pomáhaly v domácnosti, ale já raději hlídala mladšího bratra nebo vyběhla na zahradu. Tam jsem okopávala, zalévala a plela záhonky. Nikdo mě k tomu nenutil – bavilo mě to samo od sebe.

Představte si dlouhý záhon malin podél plotu – ten jsem vyplela já. Pro někoho by to byla dřina, pro mě ale ne. Už tehdy jsem věřila, že když jim pomůžu zbavit se plevele, budou lépe dýchat a odvděčí se mi bohatou úrodou. A skutečně – přesně to se stalo. V době, kdy zrály, jsem každý den nasbírala miskou sladkých plodů. Když k tomu navíc přišla pochvala, bylo to ještě hezčí. Všechno kolem zahrady mě začalo čím dál víc přitahovat. Po práci venku jsem se cítila skvěle – plná radosti. Na sluníčku, na čerstvém vzduchu – ten pocit jistě znáte, milí zahradníci.

No, vlastně někdo možná ne – ale ten by tuto knihu asi ani nečetl.

A proč v předmluvě mluvím o nějakém snu?

Možná si myslíte, že šlo o přání.

Není tomu tak – bylo to úplně jinak.

Posaďte se tiše a já vám to povyprávím.

Jednou, když jsem byla malá, zdál se mi krásný sen. Procházela jsem se zahradou, kde kvetly květiny, ptáčky zpívali a motýlci poletovali kolem mé hlavy. Sedali mi na ruce a já si prohlížela jejich křídla. Někteří vzlétli do výšin, druzí se vraceli zpět. Byla to nádhera. Měla jsem také pocit, že mě to samo táhlo k jezírku, kde se na kamenech vyhřívaly žabky a malý ježek pil vodu. Opodál stál vysoký strom a pod ním lavička. Posadila jsem se a dlouho jen pozorovala vše kolem. Okolí působilo jako ráj.

Pamatuji si, že jsem cítila nejen vůni květin, ale i jemnou, zvláštní – téměř jablečnou. Ten sen působil tak opravdově, že jsem se ráno probouzela s lítostí a touhou, aby mohl pokračovat dál.

Asi druhý den – přesně si to už nepamatuji – mi došlo, proč jsem vnímala právě ta jablíčka. Když jsem pak trávila více času v kuchyni, všimla jsem si, že je maminka ukládala na parapet mezi rajčata, pravděpodobně proto, že léto bylo chladnější. A víte proč? Jablka uvolňují plyn etylen, který urychluje zrání. To sladké aroma raných jablek si pamatuji dodnes.

Ačkoliv u nás na zahradě rostly i květiny, moje dětství bylo spojené hlavně s úrodou. V naší vesnici se pěstovalo hodně ovoce a zeleniny – všechno, co se dalo zužitkovat a uchovat na zimu. Pamatuji si, jak

jsme na začátku prázdnin sbírali rybíz a angrešt. Trhali jsme je do košíků a přebytky nosili do výkupu. My děti jsme u toho nikdy nechyběly – byla to každoroční práce, která k létu neodmyslitelně patřila.

Pomáhali jsme i na polích, třeba při jednocení řepy. Dříve se to dělalo ručně, s motykami, aby v zemi zůstaly jen nejsilnější rostliny. Dnes už to zvládají stroje, ale tehdy to byla běžná součást venkovského života. Dnešní děti si to těžko dokážou představit.

Když nad tím přemýšlím, často se ptám, kdy v člověku vznikne ten první impulz, co ho v životě opravdu baví. U mě to bylo právě ve všech těch drobných, obyčejných okamžicích. Hodně mi v tom pomohli rodiče a prarodiče. Svými radami a příkladem mi ukázali, že zkoušet nové věci a radovat se z nich je přirozené, a tím nenápadně formovali mé myšlení i pohled na svět, aniž by o tom věděli.

V zimě, při dlouhých večerech, sestry sbíraly céčka, ubrousky, pohledy a další drobnosti. Dívala jsem se na ně, jak si mezi sebou vyměňují své poklady, kolik druhů už mají – přesto mě to tolik nechytlo. Raději jsem si zasadila jádérka citrusů nebo jiných semínek do květináče a čekala. S napětím jsem sledovala první zelený klíček, každý den měřila jeho růst, zapisovala každý milimetr a povídala si s ním, jako by to byl můj nejbližší přítel. Přitom jsem si uvědomovala, že radost a péče, kterou do něčeho vložím, dokážou proměnit i ty nejmenší věci v něco výjimečného.

Vzpomínám si i na jeden střípek: blížilo se jaro a tatínek mě vzal s sebou pro jarní přísadu. Ten okamžik, kdy jsme vstoupili do skleníku – vůně hlíny, čerstvých sazeniček a květiněk mě naprosto očarovala. Tolik druhů, tolik barev! Chtěla jsem všechno vidět, všechno osahat a poznat jména každé rostlinky.

Občas jsem také hledala čtyřlístky v trávě a pozorovala drobný hmyz. Takové chvíle mě učily mít oči otevřené a vnímat krásu kolem sebe. Bylo to kouzelné období – nenápadné, klidné – a právě tehdy se ve mně probudila hluboká láska k živé přírodě, která mě nikdy neopustila.

V časném dospívání mě také silně oslovila série čtyř knih: Jaro v zahradě, Léto v zahradě, Podzim v zahradě a Zima v zahradě, vydaná nakladatelstvím Artia na počátku 80. let. Každá měla pevnou vazbu a bohaté ilustrace. Ráda jsem si je prohlížela a četla znovu a znovu. Určitě je má někdo z vás také doma – svého času byly totiž velmi známé.

Chodívala jsem i do knihovny. Mezi regály plnými svazků vonících papírem jsem si půjčovala časopisy se zahradní tematikou a nechávala svou fantazii volně rozvíjet. Byl to můj svět, do kterého jsem se vracela pokaždé, když jsem potřebovala chvíli klidu. Roky ale běžely dál. Škola, naše velká rodina, první rande, maturita...

Život plynul jako řeka a unášel mě s sebou. Přesto někde hluboko ve mně zůstával ten dětský sen, jemný a vytrvalý jako kořeny stromu. Pak přišlo něco, co mě zasáhlo stejně hluboce. Během nemoci, provázené vysokými horečkami, se mi zjevila zvláštní představa – někdo mě houpal na houpačce. Po-

Kombinování a opakování květin

Kombinování květin je pro mě nakonec také hra – hra s barvami, tvary a vůněmi.

Výsadbou trvalek jsem si vždy plánovala sama, pečlivě jsem ladila barvy květů i listů, výšku rostlin, jejich strukturu a načasování kvetení. Cílem bylo, aby každá část působila přirozeně a zároveň se měnila během roku.

Než jsem rostlinky zasadila, často jsem je rozkládala a skládala jako kousky živé skládačky. Někdy přímo na trávníku, jindy na záhonu – pozorovala jsem, jak spolu jednotlivé druhy komunikují a zda se navzájem nepřebíjejí.

Ten proces mě vždy nadchl. Byl to způsob, jak propojit kreativitu a citlivé vnímání. Když se kombinace podařila, vznikla malba – barevná, živá a proměnlivá.

Na jednom z klidnějších míst vzadu u plotu mám vysazený dřšťál středního vzrůstu – trnitý keř s červeně zbarvenými listy, který nabízí nepřeborné množství kultivarů. Má sice trny, ale i osobitý charakter.

Před něj jsem zasadila tis červený. Je jedovatý, ale pro svou odolnost a dlouhověkost snese hluboký řez a každoročně mu dávám kulatý tvar. Toto spojení barev a tvarů mě baví – působí přirozeně a přitom přitahuje pozornost.

Vedle roste rodgersie stopkolistá (*Rodgersia podophylla*) s velkými listy, která vše uzemňuje a zahušťuje. Za ní se táhne hromada větví – slouží nejen jako pozadí, ale hlavně jako útočiště pro život. Mezi klacíky se skrývají brouci a pavouci, často tam poskakují ptáčci, především rehci a červenky. Vzniká tak místo, které je krásné nejen na pohled, ale i díky tomu, že skutečně žije. Miluji ten pocit, když zahrada není jen dekorací, ale součástí krajiny.

Poblíž je sloupovitý muchovník, pod kterým roste stálezelený břechtan. Tento koutek u plotu je jedním z mých oblíbených příkladů, jak se jednotlivé prvky mohou sladit a vytvořit vyvážený celek.

Spoustu fotografií jsem pořídila právě v naší zahradě – zachycují kvetoucí okamžiky, kdy světlo, barvy a tvary spolu tvoří jakoby malé příběhy.

Ráda vám ukážu alespoň dvě z nich – barevné obrazy, v nichž se romantika snoubí i s latinskými názvy květin.

Obraz první: Květen

Na fotografii zaujme na první pohled dřišťál Thunbergův ‚Harlequin‘ (*Berberis thunbergii*, ‚Harlequin‘) a vrbina brvitá ‚Firecracker‘ (*Lysimachia ciliata*, ‚Firecracker‘) – oba se odívají do výrazné fialové barvy, která přináší do záhonu hloubku a dramatický tón.

Vrbina s listy jako rozžhavené uhlíky přitahuje zrak téměř okamžitě, zatímco dřišťál, lehce panašovaný, vytváří jemný přechod mezi sytou a světlejší purpurovou.

Mezi nimi se v teplých, medově zlatých tónech rozprostírá dlužicha ‚Caramel‘ (*Heuchera*, ‚Caramel‘), která jako by celou kompozici prohřívala zevnitř. Její jemně zvlněné listy dodávají výsadbě jemný kontrast.

Zpoza listů vykukují něžná kvítka hyacintovce španělského (*Hyacinthoides hispanica*) – cibuloviny s jemnými, světle modrými květy s lehce fialovým nádechem. Působí téměř étericky i jako malý dotek jara.

Nad nimi se ve váňku lehce pohupuje kohoutek luční (*Lychnis flos-cuculi*). Jeho růžové květy nabízí romantiku a vnáší do celé scény pohyb, jemnost a přirozenou lehkost.

Zajímavým prvkem je tavolníkovec jeřábolistý ‚Sem‘ (*Sorbaria sorbifolia*, ‚Sem‘), jehož třibarevné listy okamžitě upoutají pozornost. Brzy rozkveté bíle a jeho květy začnou lákat hmyz.

V levém rohu fotografie se hrdě tyčí juka vláknitá (*Yucca filamentosa*) – silná a nezdolná kráska, která vyrůstá z kamenité země. Její mečovitě listy chrání srdce, z něhož v létě vyráží vysoký květní stvol – tichý výkřik síly a čistoty. Nenápadná, a přesto nepřehlédnutelná.

V pravé horní části snímku září tavolník japonský (*Spiraea japonica*), oblečený do světlé, zlatavé barvy, která doslova přitahuje pohled a brzy rozkveté něžně růžovými květy.

V mezeře směrem od chodníčku roste vyšší sasanka hupejská (*Anemone hupehensis*). Má tu své stálé místo – zatím je jen zelená, ale už teď tvoří důležitý bod. Vyniká svou výškou a texturou listů, i když ještě nekvete. Časem její vysoké stonky s růžovými květy rozzáří úsměv každému, kdo se zastaví.

Nedaleko se chystá ke květu kyprej vrbice (*Lythrum salicaria*), která brzy vnese do záhonu svislý rytmus svými růžovými a štíhlými klasy. Před ní už odkvetl pryšec mnohobarvý (*Euphorbia polychroma*), který i přesto stále zdobí.

Více dole se zelená janeba drsná (*Heliopsis helianthoides*), jež brzy rozkveté žlutými květy. Pokud se pravidelně odstřihávají, kvete až do října a tím rozsvěcuje výsadbou ještě dlouho po létě.

Kosatec sibiřský (*Iris sibirica*) se svými dlouhými mečovitými listy už pučí – naznačuje příchod modrých květů a přidává výsadbě eleganci i příslib barevného výbuchu.

Na okraji, jakoby ohraničující pravou stranu obrazu, roste svída bílá (*Cornus alba*) – keř se zelenobílými listy, který nám dodává přirozené zakončení.

V dolní části snímku pak vidíme již odkvetlé listy narcisů, tulipánů a modřenců – ponechané přirozeně dozrát. Jarní krása těchto cibulovin už pominula, teď skrytě pracují pod povrchem – sbírají sílu na další rok.

Je fascinující sledovat, jak tyto krásy společně tvoří harmonii, jako by příroda malovala.

Tvoření takového aranžmá mě naplňuje radostí a dává mi pocit, že jsem zaznamenala nádheru v jednom snímku. Fotografie samozřejmě zachycuje jen jeden úhel; ve skutečnosti se trvalky při pohledu z jiné strany ukazují v zcela jiné podobě, s novými detaily.

Posudte sami – líbí se vám?

Z okna se dívám na hladinu, kde se naklání žluna zelená – opatrná, tichá, jako by chtěla načerpat první jarní sílu. Na okraji jezírka hledá kos něco k snědku. Těchto pár minut mě pohladilo na duši.

Barev je tu víc než dost. Je to proměnlivé uspořádání. Mech na kamenech je světlý a vlhký. Zahlédla jsem i žbluňknutí do vody.

To už se předhánějí skokani štíhlí svým šepotem a skokani zelení jasnými hlasy – jejich jarní koncert mě dojímá každý rok.

Červenka obecná a minikiwi

Dlouhozobka svízelová – polibek léta na květech sporyše.

Bez černý ,Black Lace' – ptačí zpěv ve fialovém stínu.